

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Fremsendt per mail til strafferetskontoret@jm.dk og naw@jm.dk

København, den 25 oktober 2021

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb) – 2021-731-0089.

Foreningen Joan-Søstrene har modtaget ovennævnte forslag til lovændringer til høring.

Joan-Søstrene, som i over 45 år har rådgivet kvinder udsat for vold, voldtægt, incest og seksuel chikane, har med interesse læst ovennævnte lovforslag.

Forslaget udgør et markant signal om den alvor, hvormed justitsministeriet nu ser på overgreb mod børn. Dette gælder f.eks. forslaget om ændring af straffelovens § 216, stk.2, med tilføjelse af et 2. pkt., hvorefter aldersforskellen mellem et barn under 15 år og en voksen over 21 år nu tillægges afgørende betydning strafferetligt.

Det er efter Joan-Søstrenes opfattelse i de konkrete sager nødvendigt at overlade til domstolene at foretage en vurdering af alders- og udviklingsforskellen mellem parterne. Der kan forekomme tilfælde, hvor en person, der er tæt på at fylde 15 år samtykker til at have samleje med en person, der lige er fyldt 22 år. Det er at gå meget langt at fastslå, som det gøres på side 13, 3. afsnit, under "Justitsministeriets overvejelser", at et forhold er så uligeværdigt, at der aldrig kan siges at foreligge frivilligt samtykke. Det bemærkes her, at det ind imellem har været drøftet at nedsætte den seksuelle lavalder til 14 år, og at Joan-Søstrene helt generelt er tilhængere af en 15-års regel og i øvrigt med overstående bemærkninger kan tilslutte sig forslaget

Forslaget om at lægge op til et forhøjet straffeniveau i sager vedrørende børn, der er udsat for andre seksuelle overgreb end voldtægt er efter vores opfattelse positivt. Her har straffeniveauet hidtil været uforholdsmæssigt lavt i forhold til den skadelige virkning sådanne overgreb har på ofrene.

Det gælder også forslaget om udrejseforbud, hvormed Danmark over for udlandet tager et betydeligt ansvar for egne, allerede dømte borgeres adfærd og mulighed for nye overgreb mod børn.

Hvorvidt sidstnævnte forslag i realiteten kan være konventionsstridigt, eller bare stride mod EU's regler om arbejdskraftens frie bevægelighed er et spørgsmål, som må afklares i andet regi. Tiden vil også vise, om inddragelse af pas overhovedet har nogen betydning i forhold til Schengen-landene, når og hvis Danmark igen ophører med paskontrol.

En del af forslagene udgør også en længe ønsket forbedring af den juridiske beskyttelse af ofre for seksuelle overgreb, herunder særligt adgangen til bistandsadvokat før anmeldelse af overgreb og efter sagen afgørelse.

Justitsministeriet har med lovforslaget vist forståelse for ofrenes situation, hvilket er positivt. Vi kan i forlængelse af dette dog oplyse, at ventetiden på psykologhjælp for voksne, der lider med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen lige nu er rekordlang på mellem 9 måneder og 2,5 år, afhængig af postnummer. Det viser en rundskrivning, som Joan-Søstrene har foretaget i foråret 2021 til de tre Centre for Seksuelt Misbrugte.

Hvorvidt nærværende forslag vil få den fornødne effekt, kommer også til at afhænge af de ressourcer, som følger med. Dette gælder f.eks. politiets ressourcer til ransagning og efterforskning, hvor det vil være afgørende for, om adgangen til hemmelig ransagning af mistænkte computere m.v. overhovedet vil få en positiv effekt i kampen mod seksuelle overgreb mod børn.

Der er dog områder af forslaget, hvor en større forståelse for ofrenes situation kunne være ønskelig. Det gælder bl.a. i forhold til betaling af salær til bistandsadvokater, hvor ofrets private og eventuelle retshjælpsforsikring, som anført på side 38, i dag inddrages i sagen som primær betaler af salæret. Dette på trods af, at ofrene formentlig ikke altid bliver orienteret herom i forbindelse med en politianmeldelse. Og det i øvrigt næppe nogensinde var intentionen, da bistandsadvokat-ordningen blev indført. Man kunne politisk overveje, om det ikke var passende for lovgiver at fritage voldtægtsofre og ofre for andre seksuelle overgreb for at skulle indberette til deres forsikringsselskab, at de nu har været udsat for et seksuelt overgreb. Det er heller ikke i tråd med tanken om, at staten tager ansvar for ofrene ved en politianmeldelse og eventuel senere retssag, således som det er bestemt i retsplejelovens § 741 a, stk. 1, og stk. 2, m.fl. Det er som om, at civilretligt aspekt - retsplejelovens § 334, stk. 6 – lidt ubemærket har sneget sig ind i strafferetten, og det er påtrængt, om denne praksis ophører med en bemærkning herom til retsplejelovens § 334, stk. 6.

Det kan naturligvis virke hensynsfuldt, at ofre for seksuelle overgreb fremover skal underrettes, før indhold af rettens afgørelse offentliggøres fra f.eks. rettens hjemmeside. Det kunne imidlertid være endnu mere hensynsfuldt, hvis ofret fik en indsigelsesret, dvs. ret til at blive hørt inden for en givet frist, om hvorfor der f.eks. ikke skulle ske offentliggørelse eller blot ikke offentliggørelse af enkelte detaljer eller forhold. På den ene side skulle retsplejelovens § 1017 b, stk. 1 - om bøde for ”offentlig meddelelse af navn, stilling eller bopæl på den forurettede” - tilsikre ofre for seksuelle overgreb en betydelig beskyttelse mod offentlighed, men på den anden side er anvendelse af denne bestemmelse Joan-Søstrene bekendt stærkt begrænset. Ofre for seksuelle overgreb eksponeres jævnligt i medierne med angivelse af alder, køn, etnicitet, bopælsområde, uddannelse, arbejde m.v. Det betyder, at i de fleste sager er ofret ganske genkendelig efter pressens beskrivelse, i hvert fald i et større lokalområde. Det ville derfor være rimeligt at give ofret en chance for at gøre opmærksom på punkter, som ville gøre ofret særligt eksponeret for offentlighed, så disse kunne udelades.

Til sidst vil vi opfordre til at undlade brugen af ordet samleje i forbindelse med voldtægt i straffeloven. Da straffelovens begreber skal anvendes af alle inden for politi, anklagemyndighed og domstole, bør straffelovens begreber være så præcise, neutrale og upartiske som muligt. Et samleje forudsætter samtykke. Det er noget man gør sammen og fuldt ud legalt. Voldtægt derimod er en ensidig handling. Begrebet samleje i forbindelse med voldtægt er måske i nogle tilfælde i overensstemmelse med gerningspersonernes perspektiv, men er ikke i overensstemmelse med ofrenes perspektiv. Inspiration til en mere tidssvarende, præcis og upartisk sprogbrug kan hentes i Istanbulkonventionens bestemmelse om voldtægt i artikel 36.

Såfremt ovenstående ønskes uddybet, eller der i øvrigt er spørgsmål, står Joan-Søstrene naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene